

SUPHAN DAĞINDA KAYAK

Lâtif Osman ÇIKIGIL

Bilim ve Teknik gerçek sporun iyi bir "boş zamanlar uğraşısı" olduğunu takdir eder ve kafa sporu olarak satrancı desteklerken olanağımız oldukça beden sporlarından da söz etmeği bir görev biliriz. Fakat dağcılık bir tarihcinin dediği gibi sporların en asilidir, çünkü dağlar insanlığın daima bir eğitmeni olan doğanın en kuvvetli birer parçasıdır. Onlar bize tevazu ve tolerans, insan sevgisi ve sportmenlik öğretir.

Aşağıdaki satırlar bütün hayatı boyunca dağları sevmiş ve bu sevgiyi daima yanındakilere aşılamağa çalışmış tam bir sportmenin hem anılarını hem de özlemlerini kapsıyor. Bir parça düşünmek isteyenler bu basit görünen makaleden çok büyük anlamlar çıkarabilirler.

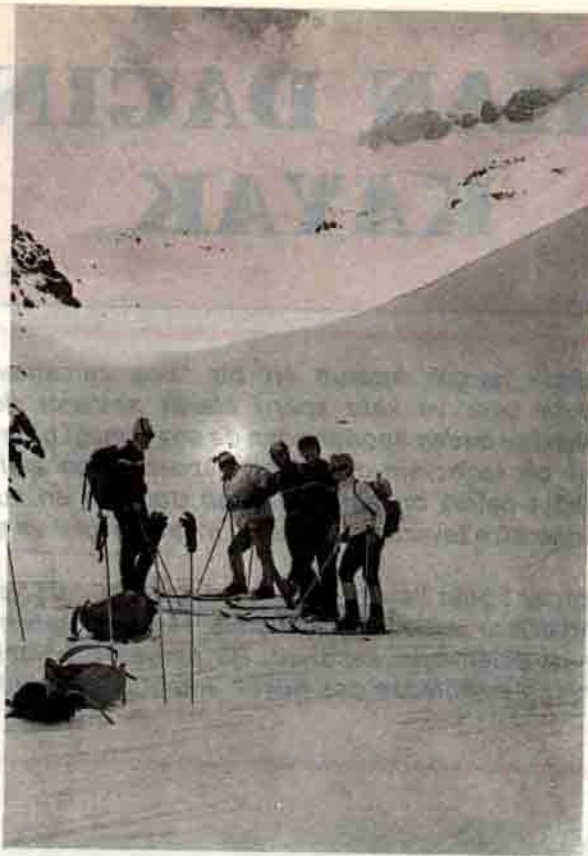
N.O.

A lpinizm konusu üzerine dergimizin 86'ncı sayısında okurlarımıza daha başka bilgiler vermeyi vaad etmişim. Bu vaadimi yine biraz ileriye bırakarak, 1975/1976 kayak sezonunun bazı kayak merkezlerimizde kapanmış sayanlara,

2850 Kamp yeri
çay hazırlığı

Foto: Lâtif Osman Çıkıgıl

**Dağcılar
Suphan
Yolunda**

**Foto: Otto
Zöttl**

memleketimizin başka bölgelerinden, hemen hemen 4 mevsim de kayak sporuna elverişli yerlerinden bahsetmek istiyorum. Kayak ile yapılan Dağ sporları, bazılarının düşündüğü gibi yalnız ve yalnız bir kaç kayak lifti veya Teleferiği yanında adeta ütülenmiş veya çok tümsekli, basılmış yamaçlarda inip çıkmak değildir. Dağlar karla kaplı iken, ulaşılması bazan çok zor veya hiç mümkün olmayan tabiat güzelliklerine ancak kayaklar ile varmanın mümkün olabileceğine inanmış ve bu tadı tatmış birisi olarak, Dağları seven sayın okurlarımıza Mayıs/1975 içinde yaptığımız Suphan Dağına Kayakla çıkışı bir örnek olarak anlatmak istiyorum.

Dağcılığı yalnız ve yalnız divarlara tırmanmak diye anlatanlardan değiliz. Buralara karlar ile kaplı zamanlarda kayakları bir araç gibi kullanarak varmada da başka bir başarı zevki ve heyecanı vardır ve biz bunun da bir tür Dağcılık olduğuna inanıyoruz.

Memleketimizin çeşitli ve ünlü Dağ gruplarına çeşitli çıkışlar yapmış Avusturyalı arkadaşlar ile bir kaç senedir, Türkiyemizde kayaklı Dağ Turları için programlar tasarlıyorduk. Nihayet,

mümkün olan izinleri de hesaba katarak, Kufstein'lı Toni Fuchs yönetiminde, Türkiye'mize gelen Eşi ve diğer 3 genç Dağcıdan oluşan bir grup ile Mayıs/1975 ortasına doğru Doğu Anadolu'ya yönelidik. Kafilemizde, memleketimizin en önemli Dağ gruplarını karış karış tanıyan, kıymetli Dağ arkadaşım Muzaffer Erol Gez'den başka yine bir Dağ sever arkadaş Erdal Şenel de vardı.

İlk hedefimiz Büyük Ağrı idi. Büyük Ağrı'ya, dergilerde okuduğumuza göre, 1953 senesinde bir başka Avusturyalı Grubun Serdar Bulak, Mıhtepe yönünden kayak ile beraber çıktıklarını ve batı yönünden kayak ile indiklerini biliyordum. Bundan başka Ağustos/1973'de bir Türk gençler grubunun da, güneyden Ağrı'ya çıkarken yanlarında kayak götürdüklerini bir yıllıkta okumuştuk.

Biz de bu sefer koşullar elverişli olursa geziye küçük ve büyük Ağrı arasından başlamayı tasarlamıştık. Fakat Doğu Beyazıt'a vardığımızda, fırtınalı ve çok yağışlı bir havanın yanı sıra, hâlâ bir düzene sokulamayan bir takım idarî zorluklar ile karşılaştık. Bunları yenebilmek için sınırlı tatil

Kafile Suphan Dağı Zirvesinde

Foto: Adi Fisher

günlerimizin yetmiyeceğini anladık. Yüzünü zorlukla görmeye çalıştığımız Ağrı Dağı'ndan ayrıldık ve memleketimizin üçüncü yüksek Dağı olan Suphan'a yöneldik.

Bilindiği gibi yapısı volkanik olan Suphan Dağı, Van Gölünün kuzeyindedir. En yeni ölçüler ile bir krater benzeyen zirve yapısında 4049, 4045 ve 4058 metre yüksek olan 3 yüksek noktası vardır. Bu tepeler civarında 4 ufak göl buzlarla kaplıdır. Esasen Suphan'ın çeşitli yerlerinde Buzullar bulunmaktadır. Bir çok kitaplarda, hatta okul haritalarında ve hatta en yeni Karayolları haritalarında Suphan Dağı'nın yüksekliği 4434 gösterilir. Bu rakam hatalıdır. Suphan Dağı'mız aşağıda gösterilen sırada üçüncü yüksek Dağı'mızdır.

Büyük Ağrı	5165 Metre
Reşko	4134 Metre Cilo Grubunda
Suphan	4058 Metre Van Gölü Kuzeyi
Suppadürek	
(Supandürük)	4016 Metre Cilo Grubunda

Sabahın erken saatlerinde Doğu Beyazıt'tan arabalar ile ayrıldık. Ağrı il merkezini geçtikten sonra Patnos'a yöneldik. Suphan Dağına kuzey taraftan yaklaşmak istemiştik. Patnos'da, oranın eski Belediye Başkanı Nadir Suphan'dan gerekli bilgileri aldık. Akşama doğru daha güneyde eski adı ile Sarısu yeni adı ile Aktepe denen bir köye geldik. 1750 rakımlı Aktepe şirin bir yer. Suyu bol insanları cana yakın. Çadırlarımızı Jandarma Karakolu yanında ağaçlar arasında bir çayırılığa

kurduk. Karakoldaki görevlilerden ve köy okulu öğretmenini Hasan Fırat'dan çok yakınlık gördük. Ertesi gününün uzun yaya yolculuğunu hesaplayarak iyice dinlenelim dedik. Dedik ama, çok yakınımızdaki ağaçlar üzerindeki leylek yuvalarından gelen trampet sesleri eşliğinde yarı uyur yarı uyanık sabahı bulduk. Kahvaltıda gözlerimiz Suphan Dağı'nın beyaz kuzey yamaçlarını taradı. İlk defa geldiğimiz bu yerlerde gideceğimiz yönleri kestirmeye çalıştık. Bir yandan da biraz endişeliydik. Çeşitli yönlerden koyu renkli bulutlar Suphan'ı sarmak istiyordu.

Biraz sonra Çantalar, Çadırlar, sevgili Kayaklar, Dağ iplerimiz, Kazmalar, Nalçalar ve diğer öteberi ürkek hayvanlara zorla yüklendi. Arabalarımızı köyde bıraktık. Arkadaşımız Erdal Mersin de vazifesi başına dönmek üzere bizden burada ayrıldı. Biz de köylülerimizle vedalaştık ve yola koyulduk. Rahat bir köy yolu ile Dağa doğru yükselmeğe başladık. 2150 rakımlı (Armutlu) Dağ köyünü de geçtik. Artık Suphan'ın boğruüne doğru yaklaşıyorduk. 5 saat kadar yürümüştük. 2650 rakımlı karlı yamaçlara çok yakın, akar suyu olan bir yerde Çadırılı kampımızı kurduk. Neşeli, heyecanlı ve sevinçliydik. Bu yerleri ilk defa görüyorduk. Bu yerler de ilk defa Kayaklı Dağcı görüyorlardı. Bütün bunların yanı sıra endişeliyiz de. Acaba hava koşulları bize ne gibi oyunlar hazırlayacak diye. Barometre biraz düşük. Radyo hâlâ bu bölgeyi yağışlı olarak bildiriyor. Doğudan, Batıdan kara bulutlar bir türlü eksilmiyor. Herşeye rağmen hazırlığa başladık. Ertesi günü

Dağa gidilecek. Şimdiden yine yolumuzu kestirelim dedik ve 2800'e doğru yükselerek etrafı seyredaldık. Dinlenmek için çadırlarımıza erkenden girdik. Az sonra endişelerimizi kuvvetlendiren sesleri duymaya başlamıştık. Dışardaki kara bulutlardan şimşekler parlamaya başladı. Gürültüler çoğaldı, yakınlarımızdaki bir yerlere yıldırımlar düşüyor. Çadırlarımız üzerine de mısır patlar gibi dolu yağıyor. Her şeye rağmen uyku tulumları içinde uyumaya çalıştık. Sabahın dördünde uyandık. Hayretler ... dışarda bir sessizlik var. Acaba bir tuzak mı bu? Suphan'ın kuzey ve kuzeydoğu yamaçları parıldıyor. Elle tutulacakmış gibi de yakın gözüküyor. Kara bulutlar çeşitli yönere dağılmış. Pusu mu kurmuşlar acaba? Barometrede bir değişiklik yok.. İçimden yalvarır gibi Suphan'a bakıyorum: Bu kadar uzaklardan sana geldik diyorum. Gezimizi bize bağışla.. Bizler seni ve senin gibileri sevenlerdeniz... Çabuk bir kahvaltıdan sonra akşamdan hazır olan çantalarla kayakları sırtlandık. Arkadaşlar birer ikişer gruplar halinde yukarıya doğru yöneldiler. Benim kampta kalmam gerekli idi. Yaşlanan insan bu yerlerde gerekli kondisyonları çabuk elde edemiyor. Tecrübeleri, antrenmanları çok fazla olan bana nazaran çok genç 6 arkadaşta ayak uydurmak hiç kolay değil.. Kimisi esasen kayak öğretmeni, Dağ rehberi. Çoğu Dağ çıkışlarında 6'ncı zorluk derecesi üstünde Dağ çıkışları yapıyor. Grubun en genci Otto daha yakınlarda Avrupa Alpleri'nin ünlü Matterhorn Dağı'nın kuzeyinden zirveye ulaşmış... Yine Alplerin korkunç Eiger divarının çıkışıni başarımış... Bir diğeri'nin tur defterinde 3000'ler 4000'lerin zorlu çıkışları dolu.. Evinde çeşitli kayak yarışmaları kupa ve madalyaları rafları süslüyor... Ayrıca 4 çadırdan oluşan kampımızda bekcilik yapmak ve yakın köylerden meraklı köylü gençlerin kampı ziyaretlerinde onları ağırlamak da lâzım. Grubun son arkadaşı da vedalaştı. Suphan'a yine bakıyorum, "Sana iyi insanlar geliyor .. yollarını açık et" diyorum.

Yavaş yavaş gün iyice ağardı.. Kamptaki gerekli hizmetleri bitirdikten sonra sabırsızlandım ve çadırların fermuarlarını çekerek ben de aynı yola kooldum. Sinema, fotoğraf ve dürbün ile gerekli öteberiyi çantaya doldurdum, fok derilerini sevgili kayaklara gerdim. Bu sefer nedense çanta ağır geliyor. Herhalde yorgunluk diyorum.. Giden arkadaşları görebilmek ve resim çekebilmek için uzakdaki bir tepeyi kendime hedef tayin ettim. Yavaş yavaş ona yaklaştım. Tepeye vardığımda altimetrede 3000 rakımını okudum. Sevindim, bu da bugün için bana yeter dedim. Giden arkadaşların ta uzaklarda beyaz bir

yamaca birer nokta gibi birer birer, yavaş yavaş çıktıklarını zevkle seyrettim. Zirve taraflarında süslü beyaz bulutlar var. Herhalde yukarda soğuk bir hava olsa gerek. Yanımızda telsizler olsa onlarla konuşurdum. Böyle malzeme daha bizde nedense yasak... Bu Suphan'a kayakla çıkışın başarılmasını çok istiyorum. Suphan gezi tarihinde bu olay ilk defa olacak. Ondan başka kafilede kıymetli arkadaşım Muzaffer de var. Bu ilk çıkışta bir vatandaşın da bulunmasından gurur duyuyorum. Muzaffer'in Dağcılık defterinde bir çok ilk çıkışlar ve gezilerin yanı sıra Suphan'ın da bulunacağına candan seviniyorum. Onun defterinde yine çok sevdiğim başka bir olay daha var. Muzaffer 1969'da İsviçre'de bir kursdan dönerken İsviçre Alpleri'nin Alpinizm tarihinde başlı başına bir yeri olan İsviçre ve İtalyan hududundaki 4476 metre yüksekliğindeki (Matterhorn)'a İsviçre yönünden çıkmayı başaran bir Türk olarak "Solvay" sığnağındaki defterde, yüzlerce başarılı Dağcı arasında, onun da ismi var. Bu arada yine Muzaffer ile Niğde Aladağları Emlî vadisinde bir Mayıs günü ilk defa kayaklı turlarımızın ve yine Torosların en yüksek noktası "Medetsiz" ve Gülek üzerinden ve Karboğazı yanından kayakla ilk defa nasıl sokulduğumuzu hatırladım.

3000 rakımlı noktadan biraz sonra ayrıldım. Çadırlara dönmem lâzım. Aşağılardan gelenler olabiliirdi. Bu arada Suphan zirvesi zaten tamamiile kapandı. Allah şimdi orada olanların yardımcısı olsun diyerek aşağı yöneldim, bir vadiden kar üzerinde, kolayca aşağı indim. Bu arada tahmin ettiğim gibi kampımıza Armutlu köyünden misafirler de geldi. İyi insanlar. Sohbet ettik. Çaylar içtik. Sabırsızlığımı nasıl gidereceğimi bilmiyorum, uyku tulumumu ve havalı yatağı dışarı çıkardım. Biraz "kestireyim" dedim. Dağlarımızın hayal âlemine daldım. Bizim olan bu muhteşem Dağlar âlemini gereği gibi genç kuşaklara hazırlayamamanın üzüntüsü içimi kapladı. Dağlar insanları eğitir, doğa buralarda insanlara tevazu, tolerans öğretir. Neden bu büyük eğitmeden yararlanamıyoruz diye düşündüm.

Bu ara Köylü çocuklar seslendi, "Ağa, arkadaşlar geliyor". Saat öğleden sonra iki. Dürbün ile baktım hakikaten 6 kişi aralıklı olarak ve herkes kendi zevkine göre, kayaklar üzerinde süzülerek aşağılara iniyorlar. Dünyalar sanki benim oldu. Son damla karlı sahaya kadar kayakla indiler. Birer ikişer hepsi çadırların yanına geldiler. Sarmaşıyoruz. Yanık kavrulmuş yüzleri sevinçle gülüyor. Yorgunluk da yüzlerinden akıyor... 7 saatde zirveyi bulmuşlar ve 50

dakikada aşağıya inmişler. Gıpta etmemek mümkün mü? Çay ve yemekler hazırıldı. Hemen bir açık hava sofrası kuruldu. Onlar bir yandan yorgunluk ve açlık gideriyorlar, bir yandan da anlatıyorlar, zirve yakınlarında divarın dikliğinden kayakla nasıl zorlanmışlar. Yukarda taze ayı izleri görmüşler. Göller kar ve buz ile kaplı imiş. Aşağılara doğru kayarken sert bir kar tabakası üzerinde beş on santimlik boncuk kar bulmuşlar. Boncuk kar üzerinde kayak kayma zevkini çok tattımışım. Toz kar ve derin karda kar savurarak nasıl zevkle inilirse, boncuk kar üzerinde de çıkan hışırtı sesi arasında kayak kaymak ne kadar zevklidir. Aslında Dağlarda her an ve her şey bir âlem ve bir çeşit zevk değil mi?

Bu neşeli sohbeti gökler bize yine fazla gördü galiba. Padişahların ilk tahta çıkma merasimlerinde orada bulunan iki kişi ara sıra makamla "Mağrur olma Padişahım, senden büyük Allah var" derlermiş. Dağlar bulutlarda galiba bizlere "Fazla böbürlenmeyin, Doğa her zaman sizlerden büyüktür" demek istiyordu. Kara bulutlar yine sökün etti. Konuşmayı kesemiyoruz. 7 kişi çadırların en büyüğüne dolduk. Dışarda şimşekler yine parlamaya başladı. Gökler güreledi. Yakın yüksekliklerde yıldırımlar oynamaya başladı. Amma bu sefer neşelerimiz sonsuz.. Gamsız. Suphan, kafilemizi kabul etmişti ya.. Dışardaki seslere de alışık olmak gerek..

Gece vakti dışardaki sahnede orkestra daha da çoştı. Muzaffer ile paylaştığımız çadır sanki uçacak. Hemen hemen durmadan aydınlık içindeyiz, her taraf ozon kokuyor, gürültüden kulaklarımız sağır olacak sanki.. İş ciddiye benziyor.. "Muzaffer hakkımı helâl et, sabaha belki çıkmayız.." dediğimi hatırlıyorum. Ama yine sabah oldu. Dönüşe hazırlandık. Gerilere, bulutlar arasında Suphan'ı görmeye çalışa çalışa, rahat bir yürüyüşten sonra Sarısu'ya yine geldik.

Yeni edindiğimiz dostlar etrafımızı aldı. Sorular, sorular... Derlendik toparlandık. Vedalaştık. Oralara yine gelme istekleri içimizde... Arabalarımıza kurulduk. Ver elini Van Gölü kıyıları dedik. Meraklı Adilcevaz ve Ahlatlı vatandaşlar arasından geçtik. Tatvan'a varmadan az evvel güzel bir yerde Van Gölü kıyısında bir gecemizi daha geçirdik. Kamp ateşi yaktık. Şimdi Suphan uzaklarda... Üzerinde güzel bir Krater gölü olan Nemrut Dağı bulutla kaplı, gözüküyor. Biz yine her zaman olduğu gibi Muzaffer ile dertleşiyoruz. Hayalimizde Anadolumuzun Dağlarını tarıyoruz.

Cilolar ve Satlarda Kayaklı turlar düşünüyorum. Mergan yaylasından Suppa Durek divarına Kayakla yaklaşıyoruz. Miyahıvara ve Serpilden Horkadin Zomadan Kararkülâh yanından Reşko'ya çıkıyoruz. Hayal etmek kolay. Satlardaki Sat Gölüne içinde buzul parçaları yüzen Bay Gölüne kayak ile sarmak istiyoruz! Hayal âlemi bu, ultrasonik bir hız ile, içimizde Kuzey Doğu Anadolumuzun Kaçkar'lar grubunu görüyoruz. Çok eski zamanlardan beri arzuladığım Kayakla Barhal Köyünden Altıparmaklara doğru yükseliyor, Bivakları yapa yapa Büyük Kaçkar kuzeyindeki Mezovitlere geçiyoruz ve oradan ver elini Karadeniz, diyoruz...

Bütün bunları ben şimdi hayal ediyorum. Bu Dağlar bizim oldukça gelecek kuşakların bu hayalleri ergeç birgün gerçek hale getireceklerine inanıyorum. Yeter ki bizler, Dağ tabiatı üzerindeki çalışmaları, Dağ sporlarını tezinden iyi bir raya oturtalım. Bu sahadaki dünyada mevcut iyi bilgileri vatanımıza aktaralım. Alpinizmin yalnız ve yalnız düz divarlara tırmanmak olmadığını, artık anlayalım ve kayaklarla dağlara gitmenin ille de kayak yarışması ve yalap yapşak bir toparlanma ile yabancı ülkelere yarışa götürmesi olmadığını anlayalım.

*Ehil insana canım feda olsun,
Ayağı öpülse öperim onun.
Bir de git ehil olmayanla konuş:
Cehennem ne imiş görmüş olursun.*

*Evren kırıntısı bu güzelim yıldızlar,
Gelir giderler, dünyayı bezer dururlar;
Cöklerin eteğinde, toprağın koynunda,
Doğdukça doğacak daha neler neler var!*

HAYYAM

- *Hâlâ öğrenci misin?*
— *Günlerimin sonuna kadar öğrenci kalacağımı ümid ediyorum.*

Anton CHECKHOW

• *Her yaş kendi zevkine, aklına ve adetlerine sahiptir.*

Nicolas BOILEAU